

---

## PWYLLGOR CRAFFU GWASANAETHAU 28.11.13

---

**Yn bresennol:** Y Cyngorydd Dyfrig Siencyn – Cadeirydd

Y Cyngorwyr: Huw Edwards, Elin Walker Jones, Siôn Wyn Jones, Eryl Jones-Williams, Beth Lawton, Dilwyn Lloyd, Dewi Owen, Liz Saville Roberts, Ann Williams, Eirwyn Williams a Hefin Williams.

**Eraill a wahoddiwyd:** Y Cyng. Siân Gwenllian (Aelod Cabinet Addysg), Y Cyng. Paul Thomas (Aelod Cabinet Gwynedd Iach), Y Cyng. John Wyn Williams (Aelod Cabinet Tai), Y Cyng. R H Wyn Williams (Aelod Cabinet Gofal).

**Hefyd yn Bresennol:** Morwena Edwards (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Iwan Trefor Jones (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Nia Elis-Williams (Uwch Reolwr Busnes/Cefnogaeth Gweithredol), Marian Parry Hughes (Uwch Reolwr Gwasanaethau Plant), Ian Jones (Uwch Reolwr Datblygol), Arwel Owen (Uwch Rheolwr Tai), Arwel Ellis Jones (Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol) a Glynda O'Brien (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu),

**Ymddiheuriadau:** Y Cyngorwyr Peter Read, Linda Ann Wyn Jones, Llywarch Bowen Jones, Parchedig Robert Townsend (Yr Eglwys yng Nghymru), Dilwyn Ellis Hughes (UCAC)

### 1. CYHOEDDIADAU'R CADEIRYDD

Estynnodd y Cadeirydd groeso cynnes i'r Cyngorydd Dilwyn Lloyd i'w gyfarfod cyntaf o'r Pwyllgor Craffu hwn.

### 2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

- (a) Datganodd y Cyngorydd Eryl Jones Williams fuddiant personol yn Eitem 7 – Gweithrediad a Gwariant Cynlluniau Grant Addasiadau i Bobl ag anableddau oherwydd bod ei wraig yn anabl ac y byddai'n gadael y Siambr pe byddir yn trafod materion yn ymwneud â'r buddiant hwnnw.
- (b) Datganodd y Cyngorydd Dilwyn Lloyd fuddiant personol yn Eitem 7 – Gweithrediad a Gwariant Cynlluniau Grant Addasiadau i Bobl ag anableddau oherwydd ei fod wedi cofrestru'n anabl ac y byddai'n gadael y Siambr pe byddir yn trafod materion yn ymwneud â'r buddiant hwnnw.

### 3. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 3 Hydref 2013 fel rhai cywir yn ddarostyngedig i ychwanegu enw Mr Dilwyn Ellis Hughes (cynrychiolydd Undeb Athrawon) i'r rhestr o'r rhai oedd yn bresennol.

### 4. RHiantU CORFFORAETHOL

Cyflwynwyd adroddiad yr Aelod Cabinet Addysg mewn ymateb i'r cwestiynau isod o ddiddordeb i'r Aelodau ar waith yn gysylltiol â rhiantu corfforaethol y Cyngor:

- (a) Nifer y plant mae'r Cyngor yn gweithredu fel rhiant corfforaethol iddynt a'r trefniadau ar gyfer ysgwyddo'r cyfrifoldeb yma
- (b) Sut mae trefniadau'r Cyngor yn cyd-fynd â rhestr Wirio Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ar gyfer rôl rhiant corfforaethol
- (c) Trefniadau cychwyn trafodaeth a phlant mewn gofal ac ymateb i'w safbwyntiau
- (d) Trefniadau i rannu cyfrifoldebau ymarferol ar draws aelodau a swyddogion y Cyngor
- (e) Aelodaeth, cyfrifoldebau a threfniadau'r Panel Rhiant Corfforaethol gan roddi sylw i ymarfer da
- (f) Mesur llwyddiant y Cyngor fel rhiant corfforaethol – yr asesiad cyfredol o'r gwaith.

Rhodddwyd cyfle i Aelodau gwestiynu cynnwys yr adroddiad ac fe ymatebodd y swyddogion iddynt fel a ganlyn:

- (i) eglurwyd ei bod yn her i'r Gwasanaeth recriwtio unigolion ar gyfer gofal maeth ond sicrhawyd y rhoddir pwyslais ar yr angen i fod yn ddwyieithog wrth hysbysebu.
- (ii) eglurwyd bod cynllun strategol y Cyngor yn rhoi sylw priodol i hyn er mwyn ymestyn lleoliadau a phrofiadau gwaith ac fe gydweithir yn agos gyda Gyrfa Cymru a Grŵp Llandrillo Menai i gael cyfleoedd i bobl ifanc. Hyderir hefyd y bydd cyflogwyr eraill yn awyddus i gynnig cyfleoedd prentisiaeth i bobl ifanc a deallir bod swyddog o Yrfa Cymru yn cyd-weithio gyda Thîm Gofal Plant er mwyn cyd-gynllunio fel bo modd ymateb i anghenion y plant.
- (iii) Mae'r adolygiad "Dechrau i'r Diwedd" wedi pwysleisio pwysigrwydd ymyrryd ynghynt ym mywydau plant anghenus fel y gellir osgoi iddynt orfod cael eu cyfeirio i ofal preswyl. Fodd bynnag nodwyd ei bod yn anorfod i rai plant orfod mynd i ofal preswyl oherwydd eu hamgylchiadau ac anghenion dwys. Bwriedir adrodd i'r Cabinet gydag argymhellion yn fuan iawn yn y Flwyddyn Newydd.
- (iv) Sicrhawyd bod modd i gleientiaid a rhieni maeth gysylltu â thîm o Weithwyr Cymdeithasol sydd yn gweithio tu allan i oriau gwaith ar draws Gwynedd a Môn. Mewn ymateb i ymholiad pellach ynglŷn â gofal parhad pan fydd plentyn yn symud allan o ofal i fod yn annibynnol, eglurwyd bod gan y Gwasanaeth gynllun llwybr statudol ar eu cyfer.
- (v) Mai grŵp o bobl ifanc mewn gofal yw "Dweud eich Dweud" i glywed llais y bobl ifanc mewn gofal sydd yn cyfarfod pedair gwaith y flwyddyn, wedi ei sefydlu ers oddeutu deng mlynedd yng Ngwynedd, ac yn cael ei hwyluso gan y Gwasanaeth Eiriolaeth (National Youth Advocacy Service). Nodwyd bod yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Plant yn mynychu'r cyfarfodydd hyn ynghyd ag Aelodau o'r Cabinet.
- (vi) Nododd sawl Aelod eu bod yn gyfarfodydd diddorol dros ben a'r hyn sydd yn sefyll allan ydoedd pa mor gefnogol oedd y plant o'i gilydd a phwysigrwydd i gryfhau'r berthynas fel nad ydynt yn teimlo'n ynysig wrth orfod symud o un lle i'r llall. Braf ydoedd nodi ymhellach bod cyfeiriad y Cyngor yn rhoi pwyslais ar wrando ar lais y plentyn ac yn y cyfarfod diwethaf o'r Panel roedd pwyslais ar gasglu data mwy ansoddol yn hytrach na meintiol yn unig Croesawyd y drafodaeth yma a nodwyd yr angen i fod yn greadigolwrth greu cyfleoedd i blant lwyddo.

- (vii) Dymunai Aelod weld llawer iawn mwy o Aelodau yn mynychu'r hyfforddiant.
- (viii) Eglurwyd bod y Gwasanaeth Eiriolaeth yn darparu gwasanaeth i'r chwe awdurdod ar draws Gogledd Cymru gyda'r gyllideb yn £50,000 y flwyddyn ac yn statudol i'r cohort yma o blant sydd yn cynnwys plant mewn angen, plant mewn gofal a gofalwyr ifanc.
- (ix) O ran dyfodol y Panel Rhiant Corfforaethol yn ehangu ar draws awdurdodau, atgoffodd yr Aelod Cabinet Addysg o'r gwaith sydd yn mynd rhagddo gan y Comisiynydd Syr Paul Williams ar ad-drefnu llywodraeth leol ac integreiddio'r gwasanaeth iechyd a gwasanaeth cymdeithasol.
- (x) gofynnwyd beth mae'r Gwasanaeth yn ei wneud i liniaru'r teimladau o annhegwch bobl ifanc. Mewn ymateb, nodwyd fel rhieni corfforaethol bod rhaid edrych ar y rôl a cheisio efelychu rôl rhieni go iawn. Cyfeiriwyd hefyd at yr angen i ychwanegu dadansoddiadau mwy ansoddol a'r posibilrwydd o gymryd cyfrifoldeb uniongyrchol am gohort yma o blant. Cyfeiriwyd at enghraifft o brosiect cenedlaethol mae'r Gwasanaeth yn rhan ohono "Pan dwi'n barod" lle gall y bobl ifanc barhau yn y lleoliad ar ôl iddynt gyrraedd 18 oed os nad ydynt yn barod i symud ymlaen ac roedd tri unigolyn wedi dewis aros lle maent. Cydnabuwyd ei fod yn anodd ar adegau i'r bobl ifanc fedru cael mynediad at gyrsiau os oes ganddynt droseddau yn eu herbyn. Sicrhwyd bod y Gwasanaeth yn ymdrin â phob achos yn unigol drwy drafod hefo'r Colegau a'r cam nesaf ydoedd iddynt weld y darlun mawr fel eu bod yn gweld y rhesymau pam bod y bobl ifanc hyn wedi troseddu.
- (xi) O safbwynt llunio strategaeth gorfforaethol a'r broses, nododd y Cyfarwyddwr Corfforaethol (ITJ) y byddir yn cyflwyno strategaeth i'r Cyngor llawn ym mis Ebrill 2014 a fydd yn gosod safonau clir ar gyfer y Gwasanaeth a nodwyd pwysigrwydd deall persbectif y bobl ifanc ynglŷn â gwasanaethau cyhoeddus yr ardal. Fe fydd sesiynau yn cael eu cynnal gyda phobl ifanc maes o law fel bo modd deall eu hanghenion i'w hymgorffori yn y strategaeth a sicrhau perchnogaeth gorfforaethol ar draws y Cyngor.
- (xii) Er gwybodaeth, nodwyd bod Adroddiad Blynyddol y Panel Rhiant Corfforaethol yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn ar 5 Rhagfyr ac awgrymwyd y byddai'n gyfle i nodi siom ynglŷn â lefel presenoldeb aelodau mewn hyfforddiant yn y flwyddyn ddiwethaf sef 24. Awgrymwyd ymhellach gwneud defnydd o'r Fforymau Ardal i gynnal hyfforddiant a fyddai efallai yn ennyn mwy o bresenoldeb.
- (xiii) Dymuniad y Pwyllgor Craffu ydoedd gwybod a yw'r Cyngor yn llwyddo yn y maes hwn a sut y mesurir y llwyddiant? Mewn ymateb, roedd y Cyfarwyddwr Corfforaethol (AME) o'r farn bod trafodaethau yn y Paneli wedi bod yn eithaf agored a bod angen gwneud mwy o waith i sicrhau bod y bobl ifanc yn hapus gyda'r gwasanaeth. Ychwanegwyd bod angen bod llawer iawn agosach at y bobl ifanc i ganfod be sydd yn llwyddo a be sydd ddim er mwyn canfod beth yw ansawdd y gwasanaeth a gynigir. Cadarnhawyd bod y Gwasanaeth ar siwrnai ond sicrhwyd bod ganddynt lwybr penodol a chlir erbyn hyn i symud ymlaen ac y gellir ymateb i'r cwestiwn uchod llawer iawn gwell ymhenni blwyddyn. Nododd yr Uwch Reolwr Gwasanaethau Plant bod gwybodaeth ar gael ynglŷn â llwyddiannau canlyniadau addysgol plant mewn gofal a.y.b. ond y byddir yn gallu derbyn negeseuon a llunio cynllun gweithredu yn deillio o ddau archwiliad a wyneba'r Gwasanaeth yn fuan gan Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC) sef ar 9 Rhagfyr 2013 ar y Gwasanaeth Maethu a'r llall rhwng Ionawr ac Ebrill 2014 ar ansawdd bywyd pobl ifanc mewn gofal
- (xiv) Mewn ymateb i bryder Aelod ynglŷn â llety ôl-ofal a'r angen i wneud mwy ar gyfer sicrhau cartrefi addas i bobl ifanc mewn gofal, cyfeiriodd yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Plant at broblemau hanesyddol a'r tueddiad yn y gorffennol i leoli pobl ifanc mewn un lle a oedd o ganlyniad yn arwain at broblemau ymddygiad anghymdeithasol. Arweiniodd gwaith ymchwil gan berson annibynnol at fframwaith ac aethpwyd allan i gontract gyda mwy o ddarparwyr yn y maes oedd

yn gallu cynnig gwasanaeth gwell. Nodwyd bod gan y Gwasanaeth gyfrifoldeb statudol dros bobl ifanc sydd yn gadael gofal ond ar sail wirfoddol yn unig. Sicrhawyd bod y Gwasanaeth yn gweithio'n agos gyda Gyrfa Cymru, colegau addysg bellach, GISDA a'r gwasanaeth iechyd er mwyn sicrhau ansawdd bywyd gwell i'r bobl ifanc hyn ac yn ceisio targedu a rhoi cefnogaeth sydd yn addas ar gyfer eu hanghenion.

- (xv) Bod disgwyliad ar golegau addysg bellach i ganfod lle mae myfyrwyr wedi cyrraedd yn eu bywydau ac oni fyddai'n syniad fel cam ar gyfer mesur llwyddiant ac fel dyhead y Cyngor yn ei rôl fel rhiant corfforaethol i weld lle mae'r plant mewn gofal wedi cyrraedd
- (xvi) Gwelir yn y ddwy flynedd diwethaf bod plant iau yn cael eu cyfeirio at y Gwasanaeth a'i fod yn gymharol rhwydd lleoli babanod ifanc gan fod cyfle iddynt gael eu mabwysiadu ond o ran plant hyn roedd yn her aruthrol i'r Cyngor fel rhiant corfforaethol i gynnig lleoliadau.
- (xvii) Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn â rhesymau pam bod plant yn cael eu cyfeirio yn ifancach, nododd yr Uwch Reolwr Gwasanaethau Plant ei bod yn anodd pennu un rheswm penodol ond tueddiad ydoedd i'r plant fod wedi eu cyfeirio oherwydd anafiadau, ymddygiad rhywiol anaddas ac alcohol a chyffuriau.

**Penderfynwyd: Derbyn nodi cynnwys yr adroddiad ynghyd â'r sylwadau a wnaed uchod.**

## 5. ADOLYGIAD DIGONEDD CANOLFANNAU HAMDDEN

Cyflwynwyd diweddariad ar adolygiad digonedd Canolfannau Hamdden Gwynedd a gwblhawyd gan gwmni arbenigol allanol "Just Solutions".

Gosododd yr Aelod Cabinet Gwynedd iach y cefndir drwy gyfeirio at bwrpas yr adolygiad, sef i hysbysu'r Cyngor o'r ddarpariaeth angenrheidiol leol er mwyn cyfarch anghenion y dyfodol, adnabod cynlluniau posib ar gyfer gwella, rhesymoli a datblygu; ynghyd â sicrhau trefniadau rheoli gorau posib er mwyn manteisio ar yr agenda gwella a dymuniadau pobl Gwynedd ar gyfer y cyfleusterau a adnabuwyd yn gynharach yn yr Adolygiad. Croesawyd Mr Howard Tolley a Ms Sarah Green o Gwmni "Just Solutions" i'r cyfarfod gan nodi bod y ddau yn brofiadol yn y maes ac wedi gweithio gyda sawl awdurdod ar draws Gogledd Cymru. Atgoffodd yr Aelod Cabinet bod yr adolygiad wedi bod yn mynd rhagddo ers rhai blynnyddoedd bellach a chyfeiriodd at Atodiad 1 ynghlwm i'r adroddiad sef crynodeb o adolygiad Just Solutions. Pwysleisiodd bod angen pwyso a mesur beth sy'n bosibl i'r gwasanaeth ei gyflawni o fewn yr her a'r goblygiadau ariannol sydd yn wynebu'r Cyngor. Ymddiheuriwyd nad oedd wedi bod yn bosibl cyflwyno adroddiad cyflawn Just Solutions ger bron y Pwyllgor oherwydd nad oedd y cyfieithiad yn barod. Bwriad yr Aelod Cabinet ydoedd cyflwyno'r adroddiad cyflawn i'r Fforymau Ardal yn ddwyieithog fel bo modd cynnal trafodaethau lleol ynglŷn â'r cynnwys ac wedi hynny llunio cynllun gweithredu.

Yn ystod y drafodaeth ddilynol, amlygwyd y sylwadau canlynol gan Aelodau unigol:

- (a) ymddengys bod y Cyngor yn cynorthwyo'r Gwasanaeth lechyd ac oni ddylai'r Gwasanaeth lechyd gyfrannu tuag at y costau o ystyried bod Llywodraeth Cymru yn pwysleisio'r angen iddynt gydweithio gydag awdurdodau?

Mewn ymateb, esboniwyd bod Gwasanaeth y Cyngor yn gweithio'n glos gyda Bwrdd Prifysgol Betsi Cadwaladr er mwyn symud y gwasanaeth i greu diwylliant o wella iechyd a chadw pobl mor iach â phosibl i'w galluogi i fedru byw yn eu

cartrefi eu hunain cyn hired â phosibl yn hytrach na gorfod symud i ofal preswyl. Fodd bynnag, cydnabuwyd bod angen ystyried camau ar gyfer y tymor byr hefyd a bod yr adroddiad ger bron yn cyfarch yr anghenion hynny.

- (b) bod syniadau diddorol iawn o fewn cynnwys crynodeb yr adolygiad ynglŷn â modelau i'w gweithredu'n lleol.
- (c) gofynnwyd am eglurhad ynglŷn â'r argymhelliad y dylid rhoi ystyriaeth bellach i leoli hamdden yn y Gwasanaeth / Adran gywir.

Mewn ymateb, esboniodd un o'r ymgynghorwyr mai penderfyniad y Cyngor yn y pen draw fyddai lleoli hamdden mewn gwasanaeth / adran gywir a phwysleisiwyd mai pwrpas yr adroddiad ydoedd canfod yr egwyddor o gynnal canolfannau hamdden ac i ysgogi pobl ifanc i ymgymryd â gweithgareddau corfforol boed hyn mewn canolfannau hamdden neu unrhyw weithgaredd awyr agored. Er mwyn cynnig a chynnal y gwasanaeth hamdden roedd yn anorfod cael ymagwedd gymunedol ar y cyd fel bo modd cael gwell cynnig i'r cwsmer yn ogystal â mwy o amrywiaeth. Nodwyd pwysigrwydd i uno gweithgareddau nid yn angenrheidiol drwy strwythur ond yn y modd y cynigir darpariaeth i gymunedau.

- (ch) pryder yn y syniad o symud llyfrgelloedd, canolfannau cymunedol, a.y.b. oherwydd y byddai'n anoddach i bobl eu cyrraedd.

Mewn ymateb, cydnabuwyd bod y pwynt uchod yn ddiddorol ac y byddai'n destun trafodaeth i'r Cabinet maes o law. Teimlai'r Cyfarwyddwr Corfforaethol y byddai'n bechod i roi gormod o bwyslais ar strwythurau oherwydd bod y Cyngor yn gorfforaethol yn edrych ar draws y gwasanaethau ac ni ddylai 'run gwasanaeth ystyried ei hun mewn unigedd. Pa bynnag wasanaeth fyddai'n gyfrifol am y maes y peth pwysicaf ydoedd cydweithio a darparu'r gweithgareddau cywir mewn modd effeithiol. Dylid canolbwyntio ar y deilliannau ac nid ffiniau'r strwythurau o fewn y Gwasanaethau / Adrannau. Gwelir yn barod bod rhai Canolfannau Hamdden yn cynnig darpariaeth ar gyfer yr ieuenctid, cylchoedd meithrin, canolfannau twristiaeth, a.y.b. ond yn sicr gellir cynnig mwy o gyfleoedd o'r fath.

- (d) mai nod Cyngor Gwynedd ydoedd gwella ansawdd iechyd y cyhoedd ond yn yr hinsawdd ariannol sydd ohoni, gofynnwyd a ddylai'r Cyngor edrych ar hysbysebu'r Canolfannau Hamdden a chynnig disgownt i staff y Cyngor i'w defnyddio a fyddai yn ei dro yn arbed colli swyddi.

Mewn ymateb, ni ragwelai'r ymgynghorwyr y byddai cynnig disgownt i'r staff yn gwneud gwahaniaeth enfawr i fusnes y Canolfannau Hamdden ond yr hyn awgrymai ydoedd i'r Cyngor gysylltu â'r staff i hysbysebu gweithgareddau yn y Canolfannau Hamdden drwy slip cyflogau, Penaethiaid, yn ogystal â chysylltu â Phrifysgolion, Colegau addysg bellach, cyflogwyr yr ardal oherwydd teimlwyd bod cyswllt yn werthfawr.

Cyfeiriodd yr ymgynghorwyr at enghreifftiau o gymunedau o fewn Gwynedd gydag oddeutu saith o glybiau gwahanol o fewn yr un dref ac awgrymwyd y dylid cael dealltwriaeth o anghenion y cymunedau ac o ganlyniad y gellir cynnig darpariaeth wahanol a fyddai'n creu arbedion. Roedd yn bwysig cydweithio gyda'r sector wirfoddol ac y dylid cymryd i ystyriaeth a chofio bod pob cymuned yn wahanol o safbwynt eu hanghenion.

- (dd) bod mudiadau gwirfoddol yn lleihau o fewn cymunedau.

Mewn ymateb, cydnabuwyd bod hyn yn wir ond wedi dweud hynny bod gwaith gwerthfawr yn cael ei wneud gan fudiadau gwirfoddol. Byddai cydweithio â gwirfoddolwyr ac yn arbennig rhieni pobl ifanc sydd yn greiddiol i unrhyw gymuned. Roeddynt yn ymwybodol drwy gydweithio gyda mudiadau chwaraeon bod gwaith clodwiw yn digwydd mewn ysgolion ym maes chwaraeon ac y gellir cynorthwyo i hybu hyn yn well drwy gydweithio gyda rhieni, a.y.b. Rôl y Cyngor ydoedd cefnogi'r sector wirfoddol a'r pwynt allweddol ydoedd sut y gellir eu cynorthwyo i gynnig y ddarpariaeth yn well a hawdd. Ni ellir gwneud hyn oni bai y gwneir newidiadau sylfaenol.

- (e) nodwyd pwysigrwydd i gysylltu a thrafod gyda chlybiau lleol o fewn y cymunedau i ganfod beth y gallent gyfrannu ar gyfer rhedeg canolfannau hamdden.

Cytunai'r ymgynghorwyr gyda'r sylw uchod a'i fod yn greiddiol i'r Cyngor gydweithio gyda chlybiau gwirfoddol a chynnig cefnogaeth iddynt fedru ehangu.

- (f) gofynnwyd a oes cyfle i farchnata adnoddau ysgolion megis caeau chwarae, campfeydd, neuaddau, ar gyfer defnydd tu allan i oriau ysgol.

Mewn ymateb, mynegodd yr ymgynghorwyr bod gweithredu'n gymunedol yn greiddiol ar gyfer rhannu gweledigaeth a'i fod yn llawer iawn haws mewn cymunedau gwledig a'u cael i gydweithio. Roedd angen ail-strwythuro'r gwasanaeth a gynigir.

**Penderfynwyd: (a) Derbyn, nodi a diolch i'r Aelod Cabinet a'r ymgynghorwyr am yr adroddiad.**

**(b) Cefnogi bwriad yr Aelod Cabinet Gwynedd iach i gyflwyno'r adroddiad cyflawn i'r Fforymau Ardal ar gyfer trafodaeth leol cyn mynd ati i lunio cynllun gweithredu.**

## **6. GWEITHREDIAD A GWARIANT CYNLLUNIAU GRANT ADDASIADAU I BOBL AG ANABLEDDAU**

Cyflwynwyd adroddiad gan yr Aelod Cabinet ar weithrediad a gwariant ar gynlluniau grant addasiadau i bobl anabl.

- (i) Gosododd yr Aelod Cabinet Tai'r cefndir drwy nodi bod tri math o gronfeydd ar gyfer grantiau addasiadau i bobl gydag anabledd:

- (a) Grant Cyfleusterau i'r Anabl – Sector Preifat
- (b) Addasiadau i bobl Anabl sy'n denantiaid gyda Chymdeithas Dai
- (c) Addasiadau i Bobl Anabl o fewn Stoc Dai Cartrefi Cymunedol Gwynedd

- (ii) O fewn yr uchod ceir cynllun man addasiadau i bobl anabl ar gyfer cwblhau man waith ac addasiadau gwerth hyd at £350 yn gyflym fel rheol o fewn 15 diwrnod o dderbyn y cyfeiriad sydd ddim yn rhan o'r dangosyddion perfformiad. Nodwyd bod llithriad yn y dangosydd perfformiad ond bod cyfansoddiad y math o waith yn dylanwadu ar yr amserlen gyda gwaith mwy yn cymryd mwy o amser.

(iii) Eglurwyd bod rhai addasiadau yn rhai cymhleth iawn gyda'r angen am gais cynllunio ar gyfer estyniadau sydd yn cyfrannu at yr amser a gymerir i ymdrin â'r cais grant gyda cheisiadau eraill yn weddol syml ac yn cymryd llai o amser i'w prosesu. Ar derfyn y broses, bydd y Gwasanaeth yn gwahodd unigolion i roi sylwadau ar ffurf holiadur ac o'r adborth diwethaf roedd 96% o'r cleientiaid yn canmol y gwaith. Fodd bynnag, nodwyd y credir y gellir lleihau'r amserlen o brosesu ceisiadau ac fe gyflawnwyd ymchwil yn ddiweddar ac allan o 19 achos, ymddengys bod y clientiaid eu hunain wedi cyfrannu at yr oedi mewn 8 o'r achosion hynny. Tra'n derbyn bod cyfleon i wella, nodwyd bod y Gwasanaeth yn cael eu cosbi ar draul amgylchiadau nad oedd ganddynt gyfrifoldeb drosto.

(iv) Rhoddwyd cyfle i Aelodau graffu cynnwys yr adroddiad ac fe amlygwyd y pwyntiau canlynol:

(a) Mynegodd Aelod ganmoliaeth fawr i'r cynllun o'i brofiad o dderbyn addasiadau i'w eiddo rhai blynyddoedd yn ôl gyda'r gwaith wedi ei gwblhau o fewn tri mis.

(b) Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn â'r llithriad yn y mesurydd PSR/002, hyderai'r Uwch Reolwr Tai y gellir adfer y mesurydd eleni ac y byddir yn lleihau'r targed o 15 diwrnod ar gyfer flwyddyn nesaf. Ychwanegodd o fewn y cynllun man addasiadau bod y gwaith yn cael ei gyflawni o fewn 8 diwrnod. Roedd y cynlluniau man addasiadau yn arbed ceisiadau rhag mynd i grant addasiadau mwy sydd yn cymryd mwy o amser a phe byddir yn cyflawni mwy o'r addasiadau bach byddai canran mesurydd y Gwasanaeth yn lleihau. Roedd yr Uwch Reolwr Tai o'r farn bod gan Wynedd fwy o addasiadau mawr ac na ellir cwblhau y math yma o waith yn yr addasiadau a gwblheir o fewn 175 diwrnod.

Ychwanegwyd bod un newid arwyddocaol wedi ei gyflwyno yn y gyfundrefn yn ddiweddar sef bod unrhyw swm uwchben yr uchafswm o £36,000 yn cael ei gyfeirio ar sail arwystl cyfreithiol ar yr eiddo h.y. pe byddai'r client yn symud tŷ gall y Cyngor adfer unrhyw fuddsoddiad a wnaed ac y gellir canolbwyntio ar yr hyn sydd wirioneddol angen yn hytrach na'r hyn.

(c) Datganwyd bod tueddiad y dyddiau hyn i ddisgwyl i bobl aros yn eu cartrefi yn hirach yn hytrach na'u cyfeirio i ysbytai ac i ofal preswyl. Roedd yr Aelod o'r farn oherwydd bod mwy o alw am y grantiau addasiadau y dylid cynyddu'r gyllideb a bod cyfathrebu yn holl bwysig fel bo unigolion yn ymwybodol o'r hyn sydd ar gael iddynt. Tueddiad ydoedd nad oedd unigolion yn barod i gyfaddef eu bod yn dirywio yn eu hiechyd ac yn gyndyn o ofyn am gymorth.

Mewn ymateb, nododd yr Aelod Cabinet Tai tra'n cytuno â'r sylw uchod, mai polisi'r Cyngor ydoedd cadw unigolion yn eu cartrefi yn hirach a'i fod yn her pryd i ymyrryd. O safbwynt y gyllideb, y broblem ydoedd mai buddsoddi mewn stoc dai preifat oedd bwriad y cynllun a'i fod yn her gynyddol i'r Gwasanaeth pan mae unigolion yn symud o'r tai i fedru adfer y buddsoddiad.

Ychwanegodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol (AME) y byddai'n rhaid edrych yn wahanol i'r dyfodol o ran gwariant ac os mai cadw unigolion yn eu cartrefi fydd y flaenoriaeth yna byddai'n rhaid gwirio cyllideb o un lle i'r llall ac o ganlyniad efallai ar draul cyllideb gwasanaeth arall.

(ch) Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn â'r berthynas gyda Chartrefi Cymunedol Gwynedd, cadarnhaodd yr Uwch Reolwr Tai bod y berthynas wedi gwella. Roedd swm o £600,000 wedi ei ddyrannu iddynt a sicrhawyd bod y gwariant o dan reolaeth a'r rhagolygon ar gyfer y dyfodol yn addawol a hyderir y gellir adeiladu ar y berthynas.

Ychwanegodd yr Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol bod trefn yn bodoli o gynnal cyfarfodydd chwarterol gyda Chartrefi Cymunedol Gwynedd ond mai ychydig o ymateb unigol a dderbyniwyd gan Aelodau ynglŷn ag unrhyw bryderon.

Yn deillio o drafodaeth ddilydol pryd amlygwyd pryder gan Aelodau ynglŷn â safon gwaith Cartrefi Cymunedol Gwynedd yn eu Wardiau unigol, awgrymwyd y dylid rhoi eitem ar raglen nesaf cyfarfod paratoi'r Pwyllgor Craffu hwn i'w ystyried ymhellach. Awgrymwyd ymhellach i Aelod unigol gyflwyno manylion am achos penodol yn ei Ward i'r Uwch Reolwr Tai ar derfyn y cyfarfod hwn.

(d) gofynnwyd pwy sydd yn gyfrifol am gynnal a chadw peiriannau a osodir yn y tai megis lifft grisiau, a.y.b. Mewn ymateb, cadarnhaodd yr Uwch Reolwr Tai bod cytundeb yn bodoli gyda'r Cwmni sydd yn gosod y cyfarpar a'u bod yn ei gynnal am 2 flynedd. Nodwyd mai'r tenant neu berchennog y tŷ sydd yn gyfrifol wedi hynny gan mai hwy sydd berchen yr addasiad. Cadarnhawyd bod tenantiaid a pherchnogion yn ymwybodol o'r telerau ar ddechrau'r broses o negodi hefo'r Cwmni.

(dd) Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn â chapasiti digonol i ymgymryd â'r gwaith yn dilyn asesu clientiaid, eglurodd yr Uwch Reolwr Tai bod gan Gartrefi Cymunedol Gwynedd contractwyr eu hunain. Yng nghyd-destun y Cyngor, roedd yn ddibynnol ar lefel y gwariant a'r broses - gyda chontract o dan £5,000 gwahoddir tri phris am y gwaith, dros £5,000 gwahoddir tendrau. O safbwynt contractau mwy, bydd gwaith gosod offer yn cael ei gyflawni gan adeiladwyr gyda chwmnïau yn gweithio'n rheolaidd i'r Cyngor. Nodwyd bod rhai ardaloedd yn fwy heriol na'i gilydd a'u hamserlennu ond yn dilyn gosod y tendr disgwylir i'r gwaith gychwyn o fewn 6 wythnos.

**Penderfynwyd: (a) Derbyn a nodi cynnwys yr adroddiad ynghyd â'r sylwadau uchod.**

**(b) Gofyn i'r cyfarfod paratoi nesaf y Pwyllgor Craffu hwn ystyried perthynas y Cyngor gyda Chartrefi Cymunedol Gwynedd.**

Dechreuodd y cyfarfod am 10.00am a daeth i ben am 12.50 pm

**CADEIRYDD.**